

12 e tref, 2 Mos 23:10-12, Mark 2:23-28

Hedlundakyrkan 20110911 Predikan hölls av Erik Holmlund del 1 och Johan Holmgren del II

Del I

I fjol var jag i Israel för första gången i mitt liv, jag fick uppleva hur människor samlades vid klagomuren i Jerusalem på fredagen när sabbaten skulle gå in kl 16.40, det vill säga från solnedgången på fredag kväll, tills "tre stjärnor syns" på lördag kväll, alltså till lördagen kl 17.51. Så nådig är Gud att han ger sabbat med råge, inte bara 24 timmar, utan 25 timmar och 11 minuter.

Det finns flera anledningar till att fira sabbat.

1. Sabbaten firades som vilodag eftersom Gud vilade efter skapelsen.

Att få vila den sjunde dagen gällde alla, även slavar och invandrare, det visade på alla människors lika värde. Att få vila sträckte sig även till att omfatta djuren. Ja som vi hörde skulle även marken få vila vart sjunde år. Till och med slaven hade 70 dagar under året som den var befriad från arbete.

I 5 Mos 5:12-15 kan vi läsa

Var noga med att hålla sabbatsdagen helig, så som Herren, din Gud, har befallt dig. Sex dagar skall du arbeta och sköta alla dina sysslor, men den sjunde dagen är Herrens, din Guds, sabbat. Då skall du inte utföra något arbete, varken du eller din son eller din dotter, din slav eller din slavinna, din oxe eller din åsna eller något annat lastdjur du har, inte heller invandraren i dina städer. Din slav och din slavinna skall få vila liksom du själv. Kom ihåg att du själv en gång var slav i Egypten och att Herren, din Gud, förde dig ut därifrån med stark hand och lyftad arm. Därför har Herren, din Gud, befallt dig att fira sabbatsdagen.

Man skulle kunna säga att Gud hade gett sitt folk den första arbetstidslagstiftningen, eftersom Gud ser i nåd till sitt folk. I vår tid har arbetsgivare väldigt svårt att få ihop arbetstidsscheman, och EU får skärpa tonen för att få länder att inte utnyttja arbetskraft på ett ohälsosamt sätt.

På sabbaten handlade det om att inte skapa, man skulle i stället proklamera Gud som skaparen.

Sabbaten är till för att ”låta bli”, bara njuta av att få ta igen sig. Men visst är det lätt att säga eller tänka, ”Jag ska bara” och så blir det, det ena som följer på det andra.

Under min vistelse i Israel bodde jag på hotell, där fanns sabbatshissar, hissen kom öppnade sin dörr, man kunde kliva på, dörrarna stängdes, hissen gick upp eller ned en våning i sänder, utan att man behövde trycka på någon knapp, det var sen bara att stiga ut på det våningsplan där man önskade. Man kan tycka att det verka lite fånigt att fromma judar anser att man inte får trycka på en hissknapp på en sabbat. Visst kan det vara så att om man trycker på en knapp så finns det 100-tals andra knappar som man kan tycka sig behöva trycka på.

Det är viktigt att vi på vilodagen väljer bort vardagsbekymren. Man kan helt enkelt inte göra allt

2. Sabbaten firas för att vi ska få en möjlighet att andas ut och hämta andan.

En förebild är Gud själv som det står i 2 Mos 31:16-17

Israeliterna skall hålla sabbaten; de skall iaktta den genom alla släktled som en förbundsplikt för alla tider. Den är ett evigt tecken som förenar mig och israeliterna, ty på sex dagar gjorde Herren himmel och jord, men den sjunde dagen vilade han och hämtade andan."

Sabbatens syfte är att hämta andan genom att läsa Guds ord.

För oss kristna har söndagen blivit den avskilda dag då vi får hämta andan och glädjas över att vi får leva i Guds gemenskap genom ordet och sakramenten, att vi får tro att försonaren Jesus Kristus lidit, dött och uppstått för vår salighets skull.

3. Sabbaten är också en försmak av den eviga sabbatsvilan.

I Hebr 4:5 kan vi läsa: Så har Guds folk alltjämt en sabbat att vänta.

En kristen har tack vare Jesus en ljus framtid, en himmel, en salighet som aldrig ska ta slut, när gemenskapen med Gud blir fullständig, där ondskan är fullständigt besegrad. Där Gud är allt i alla.

Sabbaten är alltså en Guds nåd.

Del II

En nåd och en gåva, så fantastiskt. Men nu är vi människor tyvärr inte alltid så bra att ta hand om de gåvor som Gud ger oss. Kan vi se på många exempel på i skapelsen. Sabbaten är tyvärr inget undantag. Det som var en gåva blev en plåga och det som var en nåd blev lag. Sabbatsbudet hade en särställning i GT och det växte med en mängd tilläggsbud, som kom till för att skydda dagen, men som ibland kom att stjälpa själva syftet med den.

Så skulle man t ex inte göra eld på sabbaten. Gott syfte - för att inte behöva jobba, inte minst med matlagningen. Det var ju en hel del jobb med att fixa en eld. Men eldförbudet kom att bli jobbigt i sig ibland, in i våra dagar t o m. En from jude idag kan ha svårt för att köra bil på sabbaten, för en bil har ju tändstift! Eld, om än en kort stund. Eller trycka på strömbrytaren för att tända en *glödlampa*. En del kan t o m ha svårt för att öppna kylskåpet, för ofta finns ju en lampa även där. Vad jobbigt det blev.

Men vi ska inte kasta sten i glashus mot fromma judar. Vi behöver inte backa långt i vårt land förrän vi hittar fromma kristna som sällan hade långt bort till att bevaka varandra hur man höll sabbatsbudet. Min mor växte upp i ett bondhem här i länet. 4 barn på 5 år, så det var nog ganska livat i köket därhemma i västerbottensgården. Det var en bra bit till kyrkan, så mormor och morfar lyssnade gärna till högmässan i radion. En söndag blev det alltför livat. Mormor som sett fram mot predikan blev less att hyssja och tysta och sa därför, "ja ni får gå ut när predikan börjar". Men prästen hann knappt säga amen förrän grannarna på andra sidan gårdet ringde för att med bestämd röst be mormor ta in barna, som spelat boll mitt i högmässotid. Man kan ju undra vilken gudstjänst de hade haft vid köksfönstret?

Men vi behöver heller inte kasta sten på tidigare generationer. Vi missbrukar kanske Guds gåva lika mycket idag, om än åt andra hållet många gånger. Hur många av oss tar emot den här dagen som en gåva? Är det inte ofta en dag då *allt* mellan himmel och jord (och kanske oftast jord) ska göras som inte har hunnits med under veckan? Då blir det som Povel Ramel sjöng: "Det är måndag morgon och mitt huvud känns så tungt..." Om det är så, har man använt söndagen fel. Det är väl ingen dag som huvudet borde vara så lätt som måndag, dagen efter vilans dag. Sönd (de kristnas sabbat) är en dag för avkoppling.

Vad säger då Jesus om sabbaten? Jo, idag får vi bli påmind om att Jesus gör upp men de rigorösa regelverken kring sabbaten å det bestämdaste. Inte en gång utan flera. Ett ex är dagens evang text när lärjungarna rycker ax i Mk 2. Nästa ex kommer i följande kap, Mk 3. Jesus är i synagogan och en man med en förtvinad hand finns också där – och det är sabbat. Istället för att bry sig om den sjuke mannen så höll folk ögonen på Jesus för att se om han skulle bota mannen på en sabbat. Och att bota någon var ju i högsta grad ett arbete. Jesus kallade fram mannen. Vände sig till folket med blickarna och sa: "*Vad är tillåtet att göra på sabbaten, att göra gott eller att göra ont? Att rädda liv eller att döda?*" Då står det: "*De teg.*" Och så står det att Jesus såg på dem med "*vrede och sorg*" och till mannen säger han "*Håll fram handen.*" Mannen blir helad på ett ögonblick. Då står det att fariseerna *genast* gick bort

för att planera hur man skulle få Jesus ur vägen. Det arbetet kunde de minsann utföra på en sabbat.

"Sabbaten blev till för människan och inte människan för sabbaten." Bättre kan det inte sägas än vad Jesus gör i dagens evang. En dag för avkoppling. Men det stannar inte där...

Sabbaten är också en dag för *påkoppling*. Kraften i sabbatsdagen ligger inte bara i vilandet, utan lika mycket i helgandet. En dag för gudstjänst. Det är ett syfte med sabbaten som Jesus sannerligen inte bröt med. I Lk 4:16 kan vi läsa: *"På sabbaten gick han tid synagogan, som han brukade..."* Jesus hade gjort det till en god vana att gå i gudstjänst på sabbatsdagen, för han behövde det. Vem är jag att tro att jag inte skulle behöva det?

I gamla almanackor och andaktsböcker kan man se att söndagen räknades som veckans första dag. För oss och i våra almanackor är den ju sist på raden av dagar. Men visst kan det vara en god tankeställare. Är sabbatsdagen först eller sist i min vecka? Är det en dag som ger kraft för den vecka som ligger framför eller en dag som jag firar om det finns någon tid och ork över efter veckan som gått?

Den här dagen hyllas Jesus som Herre över hela jorden. I alla länder, på i stort sett alla språk finns grupper som samlas idag för att lovsjunga honom. Det började inatt när vi sov, ute på Tongaöarna vid datumgränsen. Sen har lovsången fortsatt, från kristallkatedraler och presenningkyrkor med jordgolv, från trossyskon i gömda källare i länder där det är förbjudet att samlas i Jesu namn – och från oss här där vi får samlas helt fritt. Tänk att vi får vara med att hylla Jesus som Herre idag – det är att fira en kristen sabbat!